

Reforma pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach, czyli co nas czeka po 1 września

Data dodania: 2010-08-03 09:41:13

Rozmowa z **Izabelą Suckiel**, wykładowcą na studiach podyplomowych i kursach kwalifikacyjnych dla dyrektorów i nauczycieli, na temat reformy dotyczącej pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach oraz zmianach, które w związku z reformą czekają dyrektorów, pedagogów i nauczycieli od 1 września 2010 roku.

Od 1 września do szkół wejdzie nowa reforma dotycząca pomocy psychologiczno-pedagogicznej i kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Jakie zmiany czekają dyrektorów i nauczycieli w związku ze zmianami?

Zmiany są bardzo duże i dotyczą bardzo wielu placówek: przedszkoli, szkół ogólnodostępnych i specjalnych, poradni psychologiczno-pedagogicznych, właściwie wszystkich placówek, które są zainteresowane kształceniem uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Nauczyciele wychowania przedszkolnego będą zobowiązani do analizy i oceny gotowości dziecka do podjęcia nauki, a w szkole podstawowej nauczyciele – do rozpoznania ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się. Zmieni się cała koncepcja pracy z dzieckiem wymagającym wsparcia – dotyczy to indywidualizacji metod pracy na zajęciach obowiązkowych, jak również na zajęciach dodatkowych organizowanych w placówkach. Zmiany obejmą również likwidację klas wyrównawczych i terapeutycznych. W przedszkolach i szkołach zostaną powołane zespoły nauczycieli specjalistów, którzy będą wspierać uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. W konsekwencji funkcjonowania takiego zespołu pojawi się karta potrzeb i świadczeń dla każdego ucznia o stwierdzonych specyficznych potrzebach edukacyjnych. Tych zmian jest bardzo dużo i trudno w jednym zdaniu o nich powiedzieć. Natomiast trzeba mieć świadomość, że w tej chwili, kiedy rozmawiamy, wszystko jest na etapie projektów. A jeżeli jest na etapie projektów, to znaczy że pewne rzeczy, o których w tej chwili mówimy, mogą jeszcze ulec zmianie. Trzeba po prostu poczekać na ostateczne podpisanie wszystkich rozporządzeń. Na pewno to nastąpi niebawem, ponieważ wszystkie te zmiany mają być wdrażane od 1 września, a więc trzeba się do tego przygotować.

Które akty prawne zostaną zmienione w związku z reformą?

Zmiana w prawie oświatowym to nie jest kwestia jednego rozporządzenia tylko szeregu rozporządzeń, które są ze sobą ściśle powiązane. Jeżeli planuje się zmiany dotyczące udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, to za tym idą zmiany w statutach, następnie zmiany w rozporządzeniu w ocenianiu, zmiany dotyczące kształcenia uczniów w placówkach specjalnych. Tych zmian jest naprawdę wiele.

Kim w rozumieniu reformy jest uczeń ze specjalnymi potrzebami

edukacyjnymi?

Należy pamiętać, że dziecko czy uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych jest pojęciem niezwykle szerokim, ponieważ obejmuje uczniów niepełnosprawnych, w tym uczniów z upośledzeniem umysłowym lekkim, umiarkowanym lub znacznym, uczniów niedowidzących i słabo widzących, uczniów niesłyszących i słabo słyszących, uczniów z autyzmem, uczniów niepełnosprawnych ruchowo. Druga grupa to są uczniowie przewlekle chorzy. Trzecia grupa to są uczniowie z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej, czyli w skrócie ADHD. Czwarta grupa, która też należy do specyficznych potrzeb edukacyjnych, to są uczniowie ze stwierdzonymi specyficznymi trudnościami w uczeniu się, czyli to co popularnie nazywamy dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkutią. Kolejną grupę stanowią uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni takim niedostosowaniem. W końcu do tej grupy należą także uczniowie wybitnie zdolni. Wszyscy ci uczniowie nazywani są dziećmi o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

[Praca z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – więcej](#)

Zgodnie z założeniami MEN, w pełnieniu nowych obowiązków szkoły mają otrzymać wsparcie z poradni psychologiczno-pedagogicznych. Jak ta współpraca będzie wyglądała w praktyce? Co się zmieni w tym zakresie?

Generalnie podstawowe zadania poradni nie ulegną zmianie, jedynie zostaną poszerzone. Po pierwsze w poradniach psychologiczno-pedagogicznych zostały zdefiniowane dodatkowe zadania, szczególnie duży nacisk zostanie położony na współpracy ze szkołą w rozpoznawaniu tych specyficznych trudności. Poza tym pracownicy poradni zostaną zobowiązani do wspomagania placówek we wdrażaniu indywidualnych programów dla uczniów niepełnosprawnych, programów wsparcia dla uczniów ze specyficznymi trudnościami czy programów dla uczniów wybitnie zdolnych. Bardzo ważne też jest zobowiązanie pracowników poradni do wsparcia merytorycznego nauczycieli i specjalistów, którzy są odpowiedzialni za organizację pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu czy w szkole. Mają za zadanie wspierać placówki w różnych działaniach interwencyjnych, sytuacjach kryzysowych itd. W projekcie o działalności poradni i jej statucie, zapisano zobowiązanie pracowników poradni do realizacji zadań poza poradnią, czyli w przedszkolach, w szkołach, wszystkich placówkach. Nowością jest również to, że w ramach działalności poradni wprowadzono możliwość wolontariatu.

Które z zadań realizowanych dotąd przez poradnie przejdą na szkoły?

Może nie tyle przejdą na szkołę, co zostaną przesunięte pewne kompetencje. Na przykład do tej pory w klasach I-III, jeżeli Rada Pedagogiczna uznała, że dziecko z klasy I-III jest tak wybitnie zdolne, że warto trochę przyspieszyć edukację i promować to dziecko w ciągu roku szkolnego, np. z klasy I do II czy z II do III, wówczas trzeba było pozyskać opinię z poradni. Jeżeli była odwrotna sytuacja, tzn. że dziecko miało kłopoty i trzeba było podjąć decyzję o niepromowaniu go, również była potrzebna opinia poradni.

W tej chwili decyzja o wcześniejszym promowaniu czy zostawieniu dziecka w klasach I-III zostaje podjęta na poziomie szkoły, bez starania się o opinię poradni, tylko zostanie zaciągnięta opinia rodziców. Druga rzecz dotyczy dostosowywania warunków w przypadku sprawdzianów i egzaminów dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Tutaj też pewne decyzje będą mogły zapadać na poziomie szkoły. Podejmie je dyrektor na podstawie opinii zespołu ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych, który będzie funkcjonował w szkole- już bez potrzeby dodatkowych opinii z poradni.

Czy zostaną określone jakieś dodatkowe kryteria, według których dyrektor będzie podejmował taką decyzję?

Szczegóły zostaną przedstawione w rozporządzeniu w sprawie oceniania oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach. Tam trzeba szukać ostatecznych rozwiązań czy sugestii. W tych dwóch dokumentach powinny być doprecyzowane kryteria i sytuacje, kiedy decyzje mogą być podejmowane na poziomie szkoły.

Jak zmiany w kształceniu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi wpłyną na pracę pedagoga i nauczycieli?

Niestety tych zadań przybędzie. Szkoły podstawowe na poziomie I-III są zobowiązane do diagnozowania zagrożeń wystąpienia specyficznych trudności, czyli to będzie zadanie nauczycieli. Oczywiście sam fakt powołania i funkcjonowania zespołu ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych, który musi się spotykać minimum raz w roku, projektować swoją pracę i wdrażać to, co zaprojektuje, to też są dodatkowe zadania. Zostały również poszerzone kompetencje pedagogów i innych specjalistów pracujących w placówce poprzez wspieranie nauczycieli podczas tworzenia indywidualnych programów oraz programów wsparcia.

Wspomniała Pani o zespołach ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych. To właśnie z tymi zespołami wiążą się największe obawy dyrektorów i nauczycieli. Na czym dokładnie będzie polegać ich praca i kto będzie wchodził w skład takiego zespołu?

Sam zespół będzie się składał z nauczycieli i specjalistów ze szkoły, którzy prowadzą zajęcia z uczniem. Natomiast na posiedzenie tych zespołów będą mogli być zapraszani pracownicy poradni czy przedstawiciele organów prowadzących. Zadań zespołu jest niezwykle dużo, bo zakłada się, że- po pierwsze- taki zespół powinien rozpoznawać możliwości psychofizyczne, indywidualne potrzeby rozwojowe uczniów, przyczyny niepowodzeń, ryzyko wystąpienia specyficznych trudności czy predyspozycje i uzdolnienia. Zespół po rozpoznaniu takich możliwości czy zagrożeń będzie musiał określić formy i sposoby udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, czyli plan dalszych działań. Będzie musiał dokonywać okresowych ocen efektywności tej pomocy oraz oceny, czy to, co zaplanował, przyniosło zmierzone efekty, czy wystarczy to, co robi szkoła czy trzeba sięgnąć po pomoc specjalistów z poradni. Zespół będzie wyrażał opinie w sprawie dostosowania warunków przeprowadzania sprawdzianów czy egzaminów. Poza tym zespół ten będzie się również zajmował na poziomie gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej doradztwem edukacyjno-zawodowym. Będzie opracowywał i wdrażał wszelkie indywidualne programy czy koordynował inne formy pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dodatkowo będzie współpracował z rodzicami, przekazując im to, co się w zespole dzieje, bo projekt rozporządzenia zakłada, że rodzice

dziecka będą mogli uczestniczyć w jego pracach, pod warunkiem że praca będzie dotyczyła ich dziecka. Dyrektor będzie zobowiązany powiadomić rodziców o posiedzeniu takiego zespołu, a rodzic podejmie decyzję, czy zechce uczestniczyć w tych pracach. Jeśli rodzic nie przyjdzie, dyrektor ma obowiązek na piśmie przekazać informacje o tym, jakie były ustalenia w czasie pracy takiego zespołu

Za tworzenie indywidualnych planów pracy dla ucznia będzie odpowiedzialny zespół, a kto będzie odpowiadał za ich realizację?

Nauczyciele, którzy tworzą ten zespół i uczą dziecko. Zespół stanowią osoby, które znają dziecko bardzo dobrze i wspólnie ustalają plan działania, co zrobić, jakie programy realizować i jakie indywidualne wsparcie zastosować.

Wspomniała Pani, że zespoły w szkołach gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych będą odpowiadały również za doradztwo edukacyjno-zawodowe. Na czym mają polegać nowe zadania nauczycieli w tym zakresie?

Zadaniem doradcy zawodowego będą indywidualne konsultacje dla uczniów czy rodziców, prowadzenie zajęć przygotowujących ucznia do takiego świadomego planowania kariery zawodowej. Wspieranie uczniów i rodziców w świadomym wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Zadania doradcy są dokładnie określone w projekcie rozporządzenia o pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Zgodnie z założeniami MEN zwiększy się rola rodziców. Ale w rzeczywistości wielu rodziców nie ma czasu lub nie jest zainteresowanych współpracą ze szkołą i z nauczycielem. Czy dyrektor będzie dysponował konkretnymi narzędziami w przypadku rodziców niechętnych do współpracy?

Nic takiego tutaj projekty nie przewidują, wszystko jest nastawione na to, żeby rodziców wspierać, pomagać im, zapraszać ich do szkół, dawać pełną informację. A więc raczej jest to pójsie w kierunku otwartości.

Na czym ma polegać funkcjonowanie Karty potrzeb i świadczeń? Kto będzie odpowiadał za jej tworzenie?

Karta potrzeb i świadczeń to jest karta, którą będzie zakładał i prowadził zespół specjalistów. W karcie będą znajdowały się informacje o dziecku z kilku źródeł, m.in. diagnozy z poradni, diagnozy medycznej, jeśli dziecko jest przewlekle chore, lub rozpoznania, które dokonał ten zespół. Podstawą założenia karty jest stwierdzenie, iż dziecko mieści się w pojęciu dziecka o specyficznych potrzebach edukacyjnych, a wiemy, że jest to pojęcie bardzo szerokie, bo zawiera w sobie dzieci niepełnosprawne, ze specyficznymi trudnościami, przewlekle chore, niedostosowane społecznie, wybitnie zdolne. A więc dla tych wszystkich dzieci taka karta będzie zakładana. Tam, oprócz zebranych podstawowych informacji o dziecku, zostaną określone obszary, w których uczeń potrzebuje pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Uwzględnione zostaną zalecenia dotyczące form pomocy, czasu trwania, wymiaru godzin, to wszystko będzie określał zespół, a potem na podstawie karty- wytyczne mają zostać realizowane. Projekt zakłada, że karta będzie dołączona do arkusza ocen ucznia. Gdy uczeń będzie kończył daną szkołę, oryginał karty dostanie rodzic, natomiast kopia karty zostaje w dokumentacji szkolnej. Takie są założenia projektu, jaki ostatecznie to przyjmie kształt,

zobaczymy.

Jaką inną dokumentację oprócz Karty potrzeb i świadczeń szkoły będą musiały wprowadzić w związku z reformą? Które szkolne dokumenty będą wymagały modyfikacji?

Jeżeli będzie się zobowiązanym do prowadzenia diagnoz czy obserwacji, to wszystko musi zostać dokumentowane i tego nie unikniemy. Należy pamiętać o tym, że w ogóle zmiany w dokumentach są nieuniknione, bo jeżeli zmieni się rozporządzenie o ramowych statutach, każda szkoła będzie musiała także swój statut dostosować do zmian. Jeśli ulegnie zmianie rozporządzenie w sprawie oceniania, będzie trzeba dokonać przekształcić szkolne systemy oceniania.

Na stronie Ministerstwa pojawiły się informacje o funkcji koordynatora ds. dysleksji. Kto będzie mógł pełnić tę funkcję? Jakie kwalifikacje powinna posiadać osoba ją pełniąca?

Faktycznie w materiałach publikowanych na stronach internetowych MEN i w materiałach przekazywanych na konferencjach taka osoba funkcjonowała. Natomiast w projektach rozporządzeń, które pojawiły się, takiego pojęcia jak koordynator już nie ma. Więc nie wiadomo do końca, czy taka funkcja będzie wdrażana.

Rozmawialiśmy o tym że zostaną poszerzone zadania pedagoga i nauczycieli w związku z funkcjonowanie zespołu ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych. Czy w związku z tym przewiduje się po raz kolejny zmiany w rozporządzeniu w sprawie kwalifikacji nauczycieli?

Na razie nic mi na ten temat nie wiadomo, zresztą z tego, co się orientuję, to nie ma takiej potrzeby, dlatego że wprowadzane zmiany oparte są na specjalistach, których kwalifikacje już zostały zdefiniowane.

Jakie zmiany organizacyjne w związku z reformą będą musiały wprowadzić szkoły, aby przygotować się do nowych zadań dotyczących pracy z uczniami ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, niepełnosprawnymi, wybitnie zdolnymi?

Projekt zakłada powstanie zespołów, co już stanowi zmianę organizacyjną. Oczywiście duży nacisk trzeba będzie położyć na doskonalenie nauczycieli w zakresie pracy z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Poza tym trzeba na pewno pomyśleć o opracowaniu, wprowadzeniu, wdrożeniu skutecznego sprawnego systemu diagnozowania tych specyficznych trudności na etapie klas I-III szkół podstawowych. Trzeba również pomyśleć o skutecznej i efektywnej współpracy między nauczycielami a specjalistami zatrudnionymi w szkole oraz w ogóle między szkołą czy przedszkolem a poradnią.

Czy projekty wspominają coś o formach doskonalenia nauczycieli w związku z reformą? Czy szkoły otrzymają na ten cel dodatkowe dofinansowanie?

Placówki doskonalenia w tych projektach są uwzględniane w wielu punktach. Zakłada się, że wdrażanie zmian będzie wymagało szerokiego doskonalenia nauczycieli i bez

placówek to się nie uda. Natomiast jeśli chodzi o finansowanie, to trudno w tej chwili powiedzieć. Założenia dotyczą, o czym pisze Ministerstwo, planowania systemu szkoleń, tak jak w przypadku ewaluacji. Tzn. przewiduje się tutaj szkolenie wybranej grupy w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, szkolenie liderów. Później ci liderzy będą szkolili kolejne grupy. Planuje się również różnego rodzaju spotkania konsultacyjno-informacyjne. Oczywiście przy włączeniu pracownicy nadzoru pedagogicznego- wizytatorów wspomagających i prawdopodobnie oni też będą mieli dużo do zrobienia w tym zakresie doskonalenia czy szkolenia.

Dziękuję za rozmowę.

Kamila Sekułowicz

Izabela Suckiel- egzaminator OKE, ekspert MEN ds. awansu zawodowego. Edukator w programach ogólnopolskich (kurs TERM, Nowa Szkoła, Wizytator 2002), wykładowca na studiach podyplomowych i kursach kwalifikacyjnych. Jest autorką ponad 30 programów grantowych dla dyrektorów i nauczycieli oraz materiałów edukacyjnych z zakresu nadzoru pedagogicznego. Nagrodzona Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz nagrodą Ministra Edukacji Narodowej I stopnia.

Wywiad ukazał się w numerze czerwcowym miesięcznika [«Głos Pedagogiczny»](#).

Literka.pl Literka.pl